

POSTANOWIENIE

21 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczuk

na posiedzeniu niejawnym 21 listopada 2025 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku M.P.

z udziałem J.K., B.J. i J.L.

o zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku,

na skutek skargi kasacyjnej M.P.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Gdańsku

z 20 grudnia 2023 r., III Ca 336/23,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2. obciąża kosztami postępowania kasacyjnego
wnioskodawczynię, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi
sądowemu.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w

zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wnioskodawczyni M.P. powołała się na występujące w sprawie istotne zagadnienia prawne dotyczące podstaw zmiany prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku w przypadku, w którym wnioskodawcą jest osoba będąca w przeszłości uczestnikiem prawomocnie zakończonego postępowania (art. 679 § 1 zdanie drugie k.p.c.), sposobu przesłuchania uczestników postępowania o zmianę prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, a także koniecznej treści postanowienia, którym sąd oddala wnioski dowodowe. Wskazała również na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej.

Powołanie się na istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga sformułowania problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on precedensowy (nowy) charakter lub znaczenie dla rozwoju prawa. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych przepisów prawa i zostać ujęty w sposób abstrakcyjny, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą i mieć wpływ na jej rozstrzygnięcie; konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do jego rozbieżnych ocen (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14).

Wątpliwości przedstawione we wniosku nie spełniały wskazanych wymagań. Problematyka kognicji sądu przy badaniu podstaw zmiany prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, w tym w aspekcie art. 670 k.p.c., który nakłada na sąd obowiązek ustalenia kręgu spadkobierców, była rozważana w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2009 r., V CSK 118/09, z dnia 21 grudnia 2011 r., IV CSK 199/11 i z dnia 13 maja 2024 r., I CSK 791/23). We wniosku nie wykazano

natomiast, z jakich przyczyn – w zestawieniu z powołanym orzecnictwem – przedstawione wątpliwości należy uznać za precedensowe, dlaczego nie są one możliwe do rozstrzygnięcia z wykorzystaniem dotychczasowych wypowiedzi judykatury i doktryny, jak również, z jakich względów ich rozstrzygnięcie przyczyni się do realizacji publicznoprawnych, ponadindywidualnych funkcji skargi kasacyjnej.

Niezależnie od tego należało wskazać, że wątpliwości ujęte pod lit. a) – c) nawiązywały ściśle do konkretnej sprawy i stanowiły w istocie pytanie o zasadność stanowiska prawnego prezentowanego przez skarżącą w toku postępowania. Zostały one ponadto oparte na założeniu, że spadkobiercy zataili informację o znanej im woli spadkodawcy, podczas gdy okoliczność taka nie wynikała z wiążącej Sąd Najwyższy podstawy faktycznej zaskarżonego postanowienia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

W zestawieniu z motywami zaskarżonego postanowienia skarga kasacyjna nie była również oczywiście uzasadniona, co wymaga wykazania, że zaskarżone orzeczenie jest wadliwe w stopniu oczywistym i widocznym już na pierwszy rzut oka (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156 i z dnia 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18). Sytuacja taka w okolicznościach sprawy nie miała miejsca, a niezależnie od tego wniosek ujawniał w tej materii argumentacyjną sprzeczność, jasne jest bowiem, że albo w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, a więc kwestia trudna, dotychczas nierozstrzygnięta i wymagająca pogłębionej analizy prawnej albo też skarga jest zasadna w sposób oczywisty, co zakłada niewystępowanie w sprawie żadnych zagadnień prawnych (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2011 r., II UK 24/11, z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14 i z dnia 18 października 2016 r., I UK 466/15).

Ubocznie tylko – w kontekście wymagania wpływu powołanych we wniosku wątpliwości na wynik sprawy i twierdzenia o oczywistej zasadności skargi – należało zauważyć, że kasacyjny zarzut naruszenia art. 679 § 1 k.p.c. nie może polegać na „przyjęciu jako podstawy orzeczenia błędnych ustaleń faktycznych i oddaleniu apelacji”, a zarzuty naruszenia art. 361 w związku z art. 325 k.p.c. nie

zostały odpowiednio powiązane z przepisami o postępowaniu apelacyjnym (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2015 r., III CSK 153/14, OSNC 2016, nr 1, poz. 14, i z dnia 11 lutego 2016 r., V CSK 344/15, OSNC-ZD 2017, nr A, poz. 12).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2, art. 98 § 1¹, art. 108 § 1, art. 520 § 3, art. 391 § 1, art. 398²¹ i art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

(K.G.)

[SOP]